

# Borba

Maribor, 29. decembra 1933 Leto I.

Posamezna številka Din 1.50 // Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—, za inozemstvo Din 10.— // Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26 // Telefon 29-70 // Poštni čekovni račun 15.546 // Izhaja vsak petek // Oglasi po tarifi

Štev. 30

## Mrtveca bi radi obudili

Socialni demokraciji v naši nacionalni Jugoslaviji ni več mesta — Nova laž za delavstvo v kemični retorti

Napoleon Bonaparte je izjavil guvernerju Hudson Lowe-u na otoku Sv. Helena: »Smatram, da ste vsega zmožni, pa res vsega; dokler pa boste ostali pri vašem sovraštvu, vse dotlej ostanemo zvesti svojim mislim.« Teh besedi se človek nehoti spominja, ko bere v našem marksističnem tisku o pripravah za ustanovitev nove »jugoslovanske socialne demokratske stranke«. Tudi mi smo mnenja, da so naši marksisti vsega zmožni, pa res vsega, in četudi bi šlo za največjo lumparijo. Ko so videli raspopa dr. Janiča pri ustanovitvi »radikalsocialistične« stranke po vzoru njene čisto drugače fundirane in uvaževane francoske posestrime, so že padli na nivo tiste žabe, ki je dvignila nogo, ko je kovač koval kobilo. Sedaj hočejo tudi naši marksisti obnoviti svojo socialno demokracijo, ne meneč se za to, da je zaman vsako prizadevanje obuditi mrtveca k nove mu življenju. Znano je, da so boljševiki, ki jim je duh postranska stvar in materija vse, balzamirali Leninovo truplo samo zato, da bi ne razpadel kadaver, pred katerim naj v prahu pri pogiba svoje čelo ves ruski narod. Kult, ki ga uganjajo boljševiki z Leninovimi ostanki, je tipično marksistično-materialistično malikovanje, le s to razliko, da je zabranjeno drugim, kar je učencem trierskega proroka Marxa dovoljeno.

Naši socialni demokratje in razni prikriti odpadniki bivše komunistične skupine se varajo, če mislijo, da delavno ljudstvo ni spregledalo perfidne igre, ki se pričinja že samo s pripravljalnimi deli za ustanovitev socialnodemokratske stranke. Marksistični kemiki nekaj kuhajo v svoji retorti, njih tisk že razvija zoperni smrad tistega »sijajnega družabnega reda«, v katerem bo ostal »proletariat« še naprej »proletariat«, samo, da je poskrbljeno za prvake in ostale poddesetnike rdeče fronte. Zadnja »Volksstimme« ve celo povedati, da se morajo vsaj v tej zvezi sprožena vprašanja diskutirati predvarno in previdno, češ, da se je treba ozirati na »neke notranjepolitične okoščine«. Že v februarju da se bodo sestali v Beogradu delegati od mrtvih »prebujene« stranke, kjer se hočejo pomeniti, kako s programom in s statutom.

Marksisti slepomišijo sedaj čisto očitno z ustanovitvijo socialnodemokratske stranke. Nobenega dvoma ne more biti več o tem, da se pripravljajo za tiste preslepljenke, ki še verjamejo v nekako čudo marksističnega socializma, največja vseh prevar, ki jih je jugoslovanski delavec s te strani sploh kdajkoli doživel. Ker marksisti zavajajo, bomo pa mi povedali resnico o tem poizkusu, prebuditi mrtveca k

novemu življenju. Če ostanejo naši marksisti pri svojem programu, kakor je že naznačeno v nazivu stranke, potem jih mora gosp. notranji minister takoj poučiti, da po obstoječem političnem redu v naši državi ni dovoljeno ne z besedo in ne s pisano črko delati propagando za sistem, ki ga je naš junaški vladar razbil dne 6. januarja pred petimi leti na drobce. Ta sistem je demokracija, ki ji tudi mi nacionalno-socialno usmerjeni delavci prav tako napovedujemo borbo, kajti ta borba velja tistemu »koritu« in njen cilj je vpostavitve tistega stanja, ki ga je Kralj in Gospodar inavguriral 6. januarja. Med delovnim ljudstvom in Kraljem ni treba več nobenih patentiranih posredovalcev. Ker torej demokracija — ta kuga zapada — nudi vse pogoje za korpucijo nepotizem, bizantizem in korčno še intervencionizem v korist privilegovanih rodbin, staležev itd., zato o demokraciji v naši državi ne more biti govora, in najsi prihaja med nas tudi v rdeči halji socialistične ideologije. S tem je izgubil naš marksizem eno fundamentalno predpostavko za ustanovitev svoje politične stranke. Ker se o vrvi v hiši obešenca ne sme govoriti, bodo naši marksisti še rade volje opustili besedičenje o nekem demokracijem sestavu, v katerem bi jim seveda pripadala vloga tovljenih zapeljancev delovnega ljudstva. Gospoda marksisti, demokracije v Jugoslaviji po 6. januarju ni in je ne more več biti, edina realna in v jugoslovanskem nacionalnem smislu izražena težnja stremi za izpolnitvijo današnjega avtoritativnega režima in njegovih nedostatkov.

Druga velika napaka naših marksistov pri ustanavljanju svoje »nove« politične stranke je socialna stran še neznanega političnega programa. Socialdemokratji so imeli n. pr. v Nemčiji po prevratu leta 1918. skoro izključno vso oblast v rokah. To velja zlasti za Prusjo in Saksonsko. Čeprav naših pritlikavih strankarskih razmer ni mogoče meriti z merilom velikih narodov, je vendar eklatantno, da se po letu 1918. v Nemčiji ni izboljšal položaj delovnega ljudstva, pač pa se je naravnost presenetljivo hitro izvršil velik proces p o b u r u j e n j a socialističnih prvakov, v čijih vrstah so se igrali židovski »sodruzi«, ideologe, dočim so nežidje korakali radi lepšega kot krilne »šarže«... Ta proces se je spričo popolne nesposobnosti socialne demokracije, rešiti eno samo vprašanje sodobnega socialnega življenja, nadaljeval tako dolgo, dokler ni prevzel dedščino raznih Brüningov in Schleicherjev iz Papenovih rok sam Adolf Hitler, mož dejanja, antipod velikih socialističnih besedičarjev, ki so celih petnajst let kazali nemškemu narodu

luno v vodi in slikali fato morgano nekega jutrišnjega družabnega reda, ne da bi žrtvovali zanj le eno samo komoditeto voditeljev. Delavce so pošiljali na barikade, sami so sedeli za pisalnimi mizami. Delavci so morali v zapore, njih politični generali so paradirali pri banketih in posedali skupaj s predstavniki toliko osovraženega »kapitalizma«. Taka je bila v velikem slika gospodarstva raznih Braunov in Severingov. Pri nas v Sloveniji so se polakomnili z isto rutino (kakor njih sodrugi v Nemčiji in drugod) raznih socialnih institucij, ustvarili so si ugodnejše barikade za pisalnimi mizami. In tako je postalo naše skromno fundirano delavsko socialno zavarovanje en sam glomazni birokratski aparat, ki pije gospodarstvu kri in ne daje delavcu tega, česar mu je v boleznih in nezgodah v resnici treba. Odlično so pri vsem tem sodelovali in še sodelujejo naši »sodruzi«. Ker torej v socialnem pogledu bivša socialnodemokratska stranka ni ničesar pozitivnega dokazala, ji je pričel nacionalno zavedni delavec jemati s preračunjenimi sunki vsako upravičenost, govoriti v imenu delavskega naroda. Te monopolne postojanke sedaj ni več. Naše nacionalno delavsko gibanje ni stranka, temveč mnogo več: to je pokret.

Za politično stranko v smislu demoliberalizma itak ni več mesta v naši državi. Navdaja nas lepa zaveza, da je vsako resnično ljudsko gibanje kakor reka, ki je ne more ustaviti noben jez. Marksistični socializem spada v vitrino zgodovine, študirali ga bodo kot prehodni pojav mladi slušatelji visokih šol za politične vede, toda življenja ne boste več vdahnili mrtvecu, ki že leži na grobišču preživelih političnih ideologij. Sedaj maršira narodno-socialistična misel kot negacija plitvega liberalnega huranacionalizma in narodu še bolj tuje-ga marksističnega socializma. Naš pokret je sinteza čistega, brezkompromisnega nacionalnega hotenja in socialne misli v tako strnjeni obliki, da ni več mogoče ločiti med nacionalizmom in socializmom. Če torej mi ne zahtevamo lastne politične stranke, ker hočemo zaenkrat ostati na liniji strokovnega gibanja, potemtakem naši marksisti nimajo pravice, ustanavljati svoje lastne stranke, ker pač ne more biti v intencijah našega vladarja, da se naj jugoslovanski delavec mimo svoje eksistenčne borbe v svobodni Jugoslaviji bori še z idejnimi izrodki židovskega materialističnega internacionalizma. Raznim Topalovičem bodi povedano, da je marksizmu v Jugoslaviji za vedno odklenkalo in da homo budno opazovali, kakšno stališče bodo k temu poizkusu zavzeli razni merodajni krogi. Bodi tako ali

tako: borba do popolne iztrebitve zadnjih ostankov tega klavernega internacionalizma se bo vodila naprej do končne naše zmage!

### Srečno Novo leto

vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem

Uredništvo in uprava

### Srečno Novo leto

Udruženje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev Maribor

### Srečno Novo leto

Narodna strokovna zveza Maribor

### Našim naročnikom

Današnji številki smo priložili položnice in prosimo vse naročnike, da nam poravnajo naročnino čimprej. Naročnikom, ki so v zaostanku z naročnino in nam vkljub tej ponovni prošnji ne bi poravnali naročnine, bomo primorani ustaviti pošiljanje lista. Netočno in neredno plačevanje naročnine nam povzroča mnogo dela in velike stroške za opominjevanje. Vse to nam naši naročniki lahko prihranijo, če se zavedajo, da je naša »Borba« popolnoma neodvisno glasilo, javna tribuna za pravice delovnega naroda, ki nima drugih virov in živi zgolj od naročnine. Naročnike, ki so storili svojo dolžnost pa prosimo, naj izroče priložene položnice svojim znancem in prijateljem, da se tudi oni naroče na naše glasilo. »Borba« stane na mesec Din 6.— in se naroča pri upravi Gregorčičeva ulica 26, Maribor, tel. št. 29-70.

Mnogi prijatelji našega glasila in pokreta, predvsem nekateri inserenti so namesto novoletnega voščila darovali za naš tiskovni sklad. Vsem bodi na tem mestu izrečena: hvala!

# Čvrsto in smelo je usmerjen naš korak v novo leto



Ko stopamo v novo leto smo si jasno začrtali pot, po kateri bomo šli neustrašeno dalje in brezobzirno žigosali vse krivice, ter nadaljevali boj do končne zmage nacionalne in socialne pravičnosti našega delovnega in produktivnega naroda.

Zarezali bomo nove brazde v ledino in orali naprej, dokler ne bo zorana vsa njiva, na kateri bodo dozoreli sadovi našega dela.

V novem letu bomo postoterili naš boj proti tujcem, ki odjedajo našemu človeku kruh. Z naših tal mora zginiti sleherni tujec. V tem pogledu bomo v novem letu pričeli z novo akcijo, ki bo morala roditi uspehe, pa če tudi bo zahtevala žrtve. Izvojevati moramo za našega delavca in nameščenca eksistenčni minimum in ne smemo pustiti, da nameščenec in delavec strada v naši državi, ko je za vse dovolj kruha in zasluzka. Boj bomo napovedali vsem takozvanim rodoljubom, ki za denar preganjajo naše narodno zavedno delavstvo in nameščenstvo. Energičen boj bomo napovedali vsem, ki opravljajo intervencije za tuje nameščenec in s tem škodujejo našim socialnim in nacionalnim interesom. Javno jih bomo razkrinkali in nalepili njih imena na sramotni steber, ter jih izločili iz vsega javnega nacionalnega življenja iz vseh narodnih organizacij, ki so danes samo njihova torišča in poceni lovišča za kopicenje osebne kapitala na škodo vsega naroda. Naj izve narod za pijavke, ki mu pijejo kri.

V naših tovarnah in obratih mora dobiti v prvi vrsti delo narodno zavedni delavec. To bodo morali, hočeš ali nočeš, upoštevati vsi kapitalisti, tuji in domači. Našli bomo sredstva, da bodo kapitalisti, ki kupičijo milijonske dobičke na račun delovnega ljudstva in te milijone spravljajo preko meje, prav tako dali državi to, kar je njenega, kakor ji mora to dati naš mali človek. Našli bomo sredstva, da ne bodo posamezniki kapitalisti izkoristili zaščitnih carin za svoje žepe, ko so te zaščitne carine namenjene v korist celokupnega jugoslovanskega prebivalstva. Aktivno se bomo priključili akciji, da se znižajo cene industrijskim produktom in da se zvišajo mezde in prejemki delavcev in nameščencev na tako višino, da bodo mogli živeti spodobno življenje človeka.

Izvojevati moramo boj za popolno socialno zavarovanje našega delavstva in nameščencev. Izvojevati moramo starostno zavarovanje in zavarovanje za primer onemoglosti in brezposelnosti, izvojevati moramo ureditev delavskih kolektivnih pogodb. Ponovno bomo šli v boj za stanovanjski zakon, s katerim naj bi se regulirale najemnine, in s katerim se mora zaščititi stanovanjske najemnike pred deložacijami in brezvestnimi postopani hišnih posestnikov. Po-

novno bomo načeli akcijo za podpiranje brezposelnih, ker vsa dosedaj obstoječa sredstva zato ne zadoščajo in bodo naše stanovske organizacije same izvedle take podpirne akcije, ker ne moremo več dalje trpeti, da bi na naši zemlji, ki je bogata vseh dobrot, stradal in umiral od lakote naš človek.

## Kdo naj skliče anketo o naši meji

Pri nas se je že udomačilo pogrešno in nezdravo naziranje, da smo že zadostili svoji dolžnosti, ako napišemo o kaki splošno pereči zadevi v časopisu par člahtkov. Občinstvo to čita in si misli morda, da je res dobro in potrebno ter v svoji naivnosti pričakuje celo, da se bo res kaj pokrenilo v dotični zadevi. Čez nekaj dni pa se pri aktualnosti drugih dnevnih vprašanj na vse to lepo pozabi. Drava teče po svoji stari strugi dalje, življenje donša dan na dan nove brige in skrbi, in na vse zadnje smo takole v svoji komodnosti na tihem še celo veselji, da se res ni uresničila tista zamisel, ki jo je sprožil kak idealen prenapetež, ali pa kak črnogled, ki vidi povsod le strahove. Četudi smo v dnu srca uverjeni, da ima popolnoma prav, vendar bi nam to povzročalo le novih skrbi, novega dela. In kaj je nam še tega potreba! Naj gre življenje — tudi na meji — lepo po svojem starem tiru. Če je ta tir že docela trhel in izrabljen, in se bo voz nekega dne prekucnil, kaj nas to briga. Nesreča bo menda vendar zadela druge, ne pa prav mene.

Tako je pri večini splošno javnih zadev, kjer je potrebno res idealno in nesebično delo, ki ne donša gnetnih dobičkov. In kdor je pričakoval, da bo zadeva glede narodno-obrambene obmejne ankete v Mariboru šla drugo pot, se je temeljito zmočil. Božični odmor se bliža koncu in o tej anketi ni ne duha ne sluha. Saj se je o tem vprašanju pisalo v javnosti, sprejete so bile celo na nekem zborovanju precej ostre tozadevne resolucije. In bašta! Kaj hočemo še več. Za našo javnost je s tem to neljubo in sitno vprašanje s tem odpravljeno. Če je naš obmejni center držal celih petnajst let v tem oziru roke križem in gledal dan na dan brezbržno, kako se pogreza naš obmejni življenj v letargijo in obup, kako se mu praznijo ne samo posamezni razredi, ampak cele šole radi pomanjkanja učiteljsva, kako se širi upliv naši državi in narodnosti neprijaznih ljudi itd. itd. Zakaj bi te lastne sramote ne gledal naš ponosni narodno-prebujeni in zavedni Maribor še drugih petnajst, ali pa celo morda trideset ali še več let. — Saj imamo vendar dovolj društev

Doseči moramo, da se naša opravljena zahteva po izvajanju posebnega državnega nadzora nad industrijskimi podjetji izvede in da se omogoči nadziranje investicijske in mezdune politike podjetij. Z vsemi sredstvi se bomo borili za zaščito domače produkcije in domačih delovnih moči. Energično bomo zahtevali popolno ukinitvev izdajanj zaposlitvenih dovoljenj tujcem.

V nacionalnem oziru moramo iztrebiti iz naroda vse, kar ga sovraži in kar mu škoduje. Niti za las ne bomo odstopili od zahtev, da se morajo razpustiti vsa društva, ki škodujejo našemu narodnemu življenju, v prvi vrsti nemški športni klubi v Mariboru, Celju in Ptujju ter madžaronski športni klub v Murski Soboti. Razbiti moramo nemško nacionalno šovinistično trdnjavo »Schwäbisch-deutscher Kulturbund«, ki je središče nemške propagande v naših krajih.

To in še mnogo drugega dela nas čaka v novem letu, zato pozivamo vse, ki trpe krivice, da se priključijo našemu pokretu, pozivamo vse, ki žive od dela svojih rok in uma svoje glave, da stopijo v naše vrste, da bomo tako strnjeni in složni kos težkim nalogam v novem letu 1934., v katerem nas ne čaka nič dobrega.

in korporacij, ki so vzele narodnost v zakup. In vendar: kljub veliki agilnosti vseh teh korporacij in društev naša meja propada od mesca do mesca, od leta do leta se pogreza vedno bolj. Za vse to gospodarsko kulturno in nacionalno propadanje naših obmejnih krajev pa iščemo krivca drugod samo, da zvrnemo odgovornost od sebe na druge. In vendar je glavni krivec propadanju našega obmejnega ozemlja naš Maribor, torej mi sami, ki trosimo svoje sile in sredstva v že neštevilnih raznih društvih in ki vsi skupaj ne moremo stvoriti skupine ljudi, ki bi organizirala sistematično vse naše obmejno delo.

Danes, po petnajstih letih pripadnosti teh krajev k veliki jugoslovanski nacionalni državi pa moramo povedati glasno in odločno: tega naravnost sramotilnega madeža na našem jugoslovanskem Mariboru nočemo in ga tudi ne bomo gledali več. Zbrisati in odstraniti ga moramo v najkrajšem času. Zato bomo zadeve ankete za obmejno narodno obrambno delo pazno zasledovali in skrbeli, da to vprašanje ne bo odpravljeno iz dnevnega reda samo z nekaterimi članki v javnosti. Do ankete mora priti za vsako ceno.

Kdo torej naj skliče tako anketo?

To vprašanje se pojavlja od raznih strani. Za naše razmere pa je prav značilno in — razumljivo. Dasi imamo celo vrsto raznih društev, od katerih bi lahko vsako samo vzelo v roke iniciativo za sklicanje take ankete, vendar se zadeva niti ne zgane z mesta. Čakajo drug na drugega. Da pa bo konec tega čakanja in pride mo vendar že enkrat do take ankete, zato predlagamo sledeče:

Anketo naj skliče general Maister. Njegova osebnost je tako avtoritativna, da se bo vsakdo odzval njegovemu vabilu. Vse, kar je treba, je, da se bo vsakdo odzval njegovemu vabilu. Vse, kar je treba, je, da se bo vsakdo odzval njegovemu vabilu. Vse, kar je treba, je, da se bo vsakdo odzval njegovemu vabilu.

Docela smo uverjeni, da ta dva gospoda ne bosta odrekla svojega dragocenega sodelovanja, če gre za boljšo in lepšo bodočnost naše meje.

## Novo leto — novi upi...

Ko se poslavljajo od letošnjega leta naši železničarji, jim ni prav nič težko pri srcu, saj so morali prestati v tem letu toliko gorja, ki odtehta decenije prešlih let. Usodno je bilo letošnje leto zlasti za železniške delavce, ki jih je redukcija delovnega časa in znižanje prejemkov pognalo na rob propada in se ne moremo dovolj načuditi, da morejo v takih razmerah in ob takih prejemkih še sploh opravljati vestno svojo odgovorno službo. Progovni delavci delajo na mesec samo še 10 dni. S prejemki, ki jih dobe za svoje trdo delo, ne morejo preživljati pod nobenim pogojem in svoje družine. Kdo more še od teh ljudi zahtevati, naj opravljajo svoje delo z veseljem in naj imajo pred očmi dobrobit celokupnega našega naroda?

Nič boljše pa se letos ni godilo ostalim delavcem državnih prometnih naprav, ki prav tako tvegajo vse svoje življenje za dobrobit skupnosti, a za plačilo morajo trpeti pomanjkanje in lakoto. Mimo tega pa se jih še za vsak najmanjši pregrešek kliče na odgovornost in se jih kaznuje ne oziraje se na njihov malenkostni zaslužek, spričo katerega so izgubili voljo in duševno razpoloženje, ter veselje do dela. Prav tako lahko pa se bodo poslovlili od letošnjega leta tudi nastavljenici in uradniki prometnih ustanov in naprav, ker so se vse leto morali hudo boriti s težočami, ki so vsak dan trkale na vrata njihovih skromnih domov.

Kaj pričakujejo naši železničarji v novem letu? Pričakujejo, da se jim bodo popravile storjene krivice, in da se jim ustvari življenjska možnost, če bodo hoteli opravljati še nadalje v zadovoljstvo celokupne javnosti in v interesu države svojo naporno in odgovorno službo. In to naši železničarji po vsej pravici zahtevajo, ker bi se škoda, ki bi nastala, če bi naše prometne naprave slabo funkcionirale, ne dala tako z lahko preceniti in bi imela prav gotovo nedogledne posledice za vse naše državno in narodno gospodarstvo.

Naš ubogi železniški delavec sicer obupan in s strahom gleda na pragu novega leta v bodoče dni, vendar pa še ni izgubil vse volje in pričakuje, da se bo v novem letu njegov življenjski položaj izboljšal in da se ga bo upoštevalo kot državljan, ki pomaga uspešno graditi temelje za napredek in boljše bodočnost. Naši ubogi železničarji opozarjajo ob novem letu vse merodajne činitelje, da se kazalci pomikajo na dvanajsto uro in da je skrajni čas, da se jih reši muk in trpljenja.

## V novo leto!

Delavci, nameščenci in državni uslužbenci! Ko prehajamo iz starega v novo leto, ne moremo mimo tega, da vas ne b pozvali in vabili v vrste našega nacionalno-socialnega pokreta, ki bo edini lahko ščitil vaše socialne in nacionalne pravice. V vašem interesu je, da se priključite našim vrstam brez izjeme vsi do zadnjega moža. Naše delo se je šele pričelo in boj še ni dobojevan. V novem letu moramo odgovoriti vsem našim nasprotnikom z orožjem, kakršnega se poslužujejo, to je: organizirani in strnjeni v vrste moramo vsi v boj! Ogromno število nas je, saj tvorimo absolutno večino naroda, toda sami smo krivi svoje beračije, ker nismo organizirani. Bodimo si svesti, da samo kmet in delovno ljudstvo vzdržujeta državo in da sta radi tega edina poklicana voditi državno gospodarsko in socialno politiko. V naših vrstah ni izdajalcev lastnih interesov in ni tlačanov kopitala. Pokončnih glav in čvrsto usmerimo naš korak v leto 1934!

## Dvojezična napoved

Dvojezični napisi so končno le izgubili iz kinematografov. Še bolj nepotrebna pa je dvojezična napoved v javnih lokalih, pa tudi v »Veliki kavarni«. Da vsa publika razume slovensko, je dokazano že po tem, da se na dovtip v slovenščini smeje v s a publika. — Čemu torej ponavljanja v tujem jeziku?

# Časovna bilanca

Evropa na razpotju — Razorožitev ostane glavno vprašanje mednarodne politike — Izgledi ob prehodu v Novo leto

Mednarodna politika, od katere je odvisna usoda držav v medsebojnem gospodarskem in političnem oziru, je zašla leta 1933. v zagato razorožitvenega problema in vprašanja nadaljnjega obstoja Društva narodov. Dočim se je razvijal proces meddržavnih odnošajev vse do lozanske konference še nekako v znamenju dinamičnega trenja in splošne diplomatske razgibanosti, je bilo leta 1933. opaziti prividen zastoj vseh večjih akcij in konstelacij. Tu sem že spada načelna ugotovitev, v tem letu je namreč poteklo dobrih petnajst let, od kar so umolknila na bojnih poljanah topovi svetovne vojne. Znano je, kar se je s filmsko brzino časovne hitrosti odvijalo pred našimi očmi v teh letih: krvavenje enih, konjunktura drugih narodov, politika sankcij in politika »izpolnjevanja« na drugi strani, stalni napori bloka zmagovalcev v smeri ustalitve stanja, ustvarjenega z verzajsko in ostalimi pogodbami, revizionistični napori v taboru premagancev, krhanje reparacij, izbruh svetovne gospodarske krize, polom svetovne trgovine in izmenjave materialnih ter duhovnih dobrin, skratka: tiha vojna z drugimi, nekrvavimi sredstvi, dokler niso važni novi dogodki v predpreteklem letu potisnili svetovna dogajanja na povsem novo platformo. Že v Haagu je bil na takratni reparacijski konferenci zarisani prvi kolobar, drugi je sledil v Lozani. Z dnevom, ko je Nemčija praktično prenehala plačevati reparacije in ko se je Francija otrsela obveznosti plačevanja vojnih dolgov Ameriki, kazoč pri tem na usahnjene vire iz reparacijskih dohodkov, je svetovna gospodarska kriza pridobila nekak kroničen značaj. Polom liberalnega svetovnega nazora v gospodarstvu je silno uplival na politiko. Kitajska je obzidja carin in s tem logično tudi zaokroženo narodno gospodarstvo v vrazjem krogu autarkije: oboje kot plod razvoja, ki ga nikdo ni mogel ustaviti, kakor ni mogel sunkoma v nobeni državi z liberalnim in parlamentarnim sistemom nikdo priti gospodarski krizi do živga. Sedaj je Evropa tako rekoč na razpotju: ali ostane pri sistemu, ki je zapisan počasnemu hiranju, ali pa si poišče novih oblik državnega, političnega, gospodarskega in socialnega življenja. Zgodovinarji, ki bodo pisali kot pozni zanamci historijat te dobe, bodo nujno prišli do prepričanja, da se je v tretjem desetletju dvajsetega stoletja izvršil največji duhovni in vsled tega tudi politični preobrat v moderni zgodovini človeštva. Mi, ki doživljamo to dobo v vsej njeni neizvestnosti, seveda nimamo prave distance do tega dogajanja. Tako je bilo ob pričetku in zaključku vseh velikih zgodovinskih epoh in tako je tudi danes.

Kakor že uvodoma omenjeno, je razorožitveno vprašanje skupno z vprašanjem reforme Društva narodov osrednina, okoli katere se sučejo zaenkrat vsa diplomatska prizadevanja in vsi državniški načrti. Evropa je namreč razdeljena v dva tabora: v države z ogromnim vojaškim in materialnim aparatom ter v države, ki so v smislu vojaških določil pariških mirovnih pogodb izvršile svojo razorožitev. Blok prvih držav vodi Francija, v bloku drugih igra najbolj vidno vlogo Nemčija. Razorožitveno vprašanje pa ni le zgolj vojaško-tehnično vprašanje, nego pred vsem glavni element evropskega političnega ravnotežja. Nič se ni spreminilo kljub Društvu narodov na dejstvu, da obvelja v internacionalnih odnošajih najbolj beseda tiste države, ki ima na razpolago najjačjo in dobro opremljeno armado, ogromne tehnične rezerve in — veliko denarja. V razorožitveni diskusiji na gre sedaj za oživotvorenje teoretične enakopravnosti — Nemčije, zajamčene s skupno izjavo velesil Zenevi. Konflikt med nacional-

no-revolucionarno Nemčijo Adolfa Hitlerja in na pogodbah vztrajajoči Franciji ter njenimi zavezniki je bil neizogiben, čeprav ni pljusnil preko granic običajne diplomatske borbe. Anglija odklanja v tej borbi vsako kontinentalno varnostno garancijo, ki bi presejala garancije locarnskega sporazuma, dočim Italija, nezadovoljna s plenom v svetovni vojni, na vse načine jača revizionistično fronto in diplomatska stremjenja Nemčije v vprašanju razorožitve. Borba za evropsko ravnotežje je v polnem razmahu. Nasprotniki so žilavi, toda zadnja karta v tej diplomatski igri kljub vmesnim pojavom še ni padla. Nemčija sicer ni v okvirju konference in Društva narodov, vendar se bliža razplet problema, kajti januarja se sestane glavna komisija razorožitvene konference in tedaj se bo pokazalo, ali je v Evropi zamrla poslednji čut solidarnosti v obrambi skupnih interesov.

## Naše železnice v luči novega proračuna

Naše železnice v luči novega proračuna.

Predlog budžeta je predložen narodnemu predstavništvu. Iz generalnih števil je razvidno, da je proračun v celoti znižan in da je znižan tudi za državna pridobitna podjetja, med katera spadajo železnice in brodarstvo. Kako je v podrobnosti sestavljen predlog proračuna za državne prometne ustanove še točno ne vemo, vendar pa se, kolikor nam je znano, bistveno ne razlikuje od letošnjega.

Brezpogojno bi bilo potrebno, zagotoviti razvoj naših prometnih ustanov, obenem pa zboljšati položaj tistih, ki jim služijo, to je našim železničarjem. V novem proračunu bi se moralo marsikaj spremeniti in bi morali upoštevati zahteve naših železničarjev vsi, ki kujejo načrte naših financ za novo proračunsko leto. Potrebno pa je tudi, da sliši te zahteve vsa naša javnost, ker tej javnosti služijo naši železničarji. Proračunski predlog izdatkov državnih železnic je zopet zmanjšan, zmanjšan pa je tudi predlog dohodkov. Da se doseže ravnovesje, so dohodki večji od izdatkov iz razloga, da nosijo železnice še nadalje nekatera bremena in da tako tudi v novem proračunskem letu železniška uprava ne bo imela zadostnih kreditov za eksploatacijo, za materialne in osebne izdatke, ne bo imela zadostnih kreditov za vzdrževanje in za obnovu. Tako bo železniška imovina v novem letu izgubila nekaj sto milijonov dinarjev na svoji vrednosti in uprava ne bo imela možnosti, da bi to izgubo nadoknadila.

Dober gospodar mora skrbeti, da bo njegova imovina, od katere živi vedno dobro oskrbovana. Skrb dobrega gospodarja pa velja tudi za državna pridobitna podjetja. Brez dobrega gospodarstva ne more biti uspehov. Pri privatnih ustanovah je enotno zanimanje, enotno odločevanje in je koncentrirana vsa odgovornost. Pri državnih pridobitnih podjetjih pa je razcepljenost, ki se zrcali v neodvisnosti kar je osnovna pogreška v organizaciji naših državnih pridobitnih podjetij. Podjetja, ki so že od svojega rojstva preobremenjena, ne morejo imeti onih uspehov, ki jih od njih pričakujemo in zahtevamo in, ki bi jih rodila v primeru samostojne in svobodne akcije. Zato je naše prepričanje, da je treba državnim pridobitnim podjetjem organizirati kot samostojna z upravo, ki ima pooblastila in je v celoti odgovorna, ker samo tako organizirana podjetja morejo imeti in morajo dati popoln uspeh. Samo tako organizirana podjetja se lahko vodijo po principih dobrega gospodarstva, le tako organizirana morejo skrbeti za vse potrebe, ter razvijati delo normalno in zdravo.

Izgledi ob prestopu v Novo leto niso bogve kako mikavni. Svetovna izmenjava blaga ne obeta nikakega zboljšanja, depresija utegne ostati v sedanjem tlaku, ker vlade tudi na londonski gospodarski konferenci niso našle pravega leka. Vzrok poloma leži v uvodoma označeni resnici: liberalistični kapitalizem noče kapitulirati, generalni naskok proti njemu pa je izvedla v smislu nacionalne in socialne revolucije poleg Italije edino le Nemčija, ker o sovjetski Rusiji, ki je izven Evrope, ne more biti v tej vzročnosti govora. Vlade evropskih držav pobijajo svoje krize po različnih receptih, nikjer pa ni videti zboljšanja, ker se politični in gospodarski demoliberalizem boji načeti problem kapitalistične produkcije in gospodarske obnove pri korenini. Ni treba biti pesimist, ali za optimizem tudi globljih in vidnih razlogov. Leto 1934. nam obeta prinesiti po vseh dosedanjih znakih novo krhanje preperelih sistemov, obenem pa živi klic zdravih, nacionalnih in socialnih pokretov, nosilcev zgodovinske misije v bodoči zgradbi nove Evrope, sproščene jalovega liberalizma v političnih in gospodarskih ter socialnih vprašanjih evropskih narodov.

daj, če bi uslužbenci prometnih ustanov in naprav dobivali prejemke, ki so v skladu z današnjimi razmerami, ker pa to ni, bi pomenilo novo znižanje katastrofo. Najzvišenejša dolžnost vsake moderne urejene države je skrbeti za življenje in sposobnosti državljanov, skrbeti za blagostanje in napredek!

Dejstvo je, da so uslužbenci prometnih ustanov in naprav za svoje odgovorno delo najslabše plačani. O kakem znižanju plač v bodoče torej ne more biti niti govora. Nasprotno je neophodno potrebno najti nove vire, da se prejemki zvišajo. Drugi način znižanja izdatkov bi bil v znižanju števila zaposlenega osebja. To bi pa istočasno zmanjšalo delo, kar nikakor ne bi koristilo prometnim ustanovam. Tudi ni izključeno, da se v tem primeru morala ustaviti nekatera dela, kar bi zopet bilo v kvar napredku. In če bi bila na vidiku redukcija, nastane vprašanje, kako bi se ta redukcija izvedla. Reducirati bi se moralo tiste, ki so tako dobro situirani, da morejo živeti brez zaslužka ali pa tiste, ki bi po svoji kvalifikaciji dobili lahko zaposlitve kje drugje. To drugo pa je pri današnji depresiji in veliki brezposelnosti popolnoma izključeno. Preostane možnost redukcije onih boljše situiranih, vendar pa je število teh takoj majhno, da bi redukcija ne imela nobenega efekta na zmanjšanju izdatkov.

Kočljivo pa je prav tako zmanjšanje materialnih izdatkov, v katerih so predvideni izdatki za mezde delavcev in vzdrževanje prometnih ustanov in naprav. Delavske dnevnice je potrebno brezpogojno zvišati, ker s tem, kar danes železniški delavec zasluži, dalje živeti ne more. Prva naloga je najti vire in ustvariti sredstva, da bo dobil delavec za svoje delo primerno plačilo. Izdatki se torej nikakor ne morejo znižati. Finančnik pozna, kadar ne more zmanjšati izdatkov, samo eno rešitev, to je, zvišanje dohodkov. Dohodke državnih železnic bi bilo potrebno torej zvišati. Možnost zvišanja pa je problem posebnega proučevanja in je rešitev komplicirana in težka naloga, ter šestokrat tudi riskantna.

Zaupamo naši železniški upravi, ki bo ob gotovi svobodi našla rešitev. Pravilno razumevanje pa zahtevamo od takozvanih pridobitnikov in naše celokupne javnosti. Prometne ustanove in naprave služijo državnim skupnosti, služijo rednemu in kulturnemu življenju, služijo napredku. Poslabšanje prometa bi pomenilo za pridobitnost katastrofo. Pridobitni krogi morajo naše železnice upoštevati kot neophodno potrebno pridobitno sredstvo. To je potrebno posebej poudariti, ker se je mnogokrat grešilo, ko se je smatralo dohodke železnic kot oviro za dohodke narodne pridobitine in kot neko žrtve, storjeno državi. Smatralo se je dohodke železnic celo kot davek, kar pa je popolnoma pogrešno in škodljivo. Zahteve po znižanju železniških tarif, pomenijo znižanje železniških dohodkov. In to znižanje navajajo pridobitniki kot zboljšanje za svoj položaj. Pozabljajo pa pri tem, da so prometne naprave in ustanove prav tako pridobitna podjetja in da mora železnica prav tako plačevati svoje osebje, material in stroške za vzdrževanje, da more funkcionirati. Nešteti so primeri, ko je pridobitnik v eri sapi zahteval, zvišanje cen in znižanje tarife. Taka nelogika dokazuje, da je potrebno vzgojiti čut vzajemnosti pridobitnih strok in proučiti vse elemente, na katerih je vzgrajeno pridobitno življenje.

Naši železničarji pozdravljajo pridobiten načrt, iznešen v zadnjem zakonskem predlogu in pričakujejo, da bo narodno predstavništvo našlo pravo mero in sankcioniralo predloge, ki utegnejo poboljšati današnje razmere. V pravilni razdelitvi bremen je neophodno potrebno, da se vzame tam, kjer je v izobilju in da se zadovolji tiste, ki žive od svojega dela, ker je v interesu države za njen napredek in njeno bodočnost.

Zlato naše hrane

## Fajnine

Makaroni, špageti in jušine zakuhe

Ne moremo se spuščati v podrobnosti proračunskega predloga, ter moramo analizirati to kar je. V proračunskem predlogu so predvidene postavke, za izkazane in neizkazane dohodke ter izdatke. Iz zaključnega računa je razvidno, da budžet ni ostal nikdar v mejah predvidevanja. Navadno so se te postavke znižale, in tako so znižane tudi v letošnjem. Med njimi najdemo takozvane izredne kredite, ki padajo največ v breme odplačevanja dolgov iz prejšnjih let in na investicijska dela. Vsi ti izdatki po svoji prirodi sicer ne spadajo na breme eksploatacije, vehementno pa pretresajo vse finančne težkoče. Radi tega bi se morali taki izredni krediti črtati, če pa že ne gre brez njih, bi se jih moralo odobriti samo takrat, ko to prepušča zvišanje dohodkov. Če je zvišanje nemogoče, potem se morajo za izredne izdatke najti izredni viri, nikakor pa ne izredni dohodki eksploatacije železnic. Kaj pomeni vzeti nekaj od rednih kreditov za izredne izdatke.

Radi današnjih težkoč je finančni minister sicer opravično zahteval znižanje državnih izdatkov, ni pa koristno, da je to znižanje predvideno tudi za državne prometne ustanove. Vsako industrijsko podjetje kalkulira cene svojega blaga po stroških proizvodnje, všteti izdatke za potrebno socialno zavarovanje in rezervne fondne. Cena torej ni stalna in se spreminja, ker jo mora industrijalec prilagoditi spremembam trga. Državni budžet pa predstavlja fiksiran in nespremenljiv trg, ker predvideva za svoja pridobitna podjetja fiksirane in nespremenljive izdatke. Naravno je, da tako stališče onemogoča svobodno akcijo uprave, ki je šestokrat prisiljena, da se posluži sredstev, ki škodujejo ustanovi sami.

Po principu budžetiranja razlikujemo dve vrsti izdatkov, osebne in materialne. Z zmanjšanjem proračuna se morajo zmanjšati tudi osebni in materialni izdatki. Med osebne izdatke spadajo plače in vsi prejemki uslužbencev ter je pogrešno, da so med te izdatke vnešeni tudi krediti za potovanja, ki po svojem značaju brezpogojno spadajo v materialne izdatke. Krediti za delavce, za vzdrževanje in obnovo prometnih ustanov pa so vnešeni med materialne izdatke in so vezani z izdatki za nabavo materiala. Če se zmanjšajo osebni izdatki se morajo znižati prejemki osebja, ali pa se mora reducirati njegovo število. Zmanjšanje plač je najlažje in najbolj mamljivo. Najlažje zato, ker se takorekoč s peresom zmanjša izdatke, a najmamljivejše zato, ker je efekt najhitrejši. Je pa zmanjšanje prejemkov zelo občutljiva zadeva in je zelo nevarno za sigurnost in uspešnost službe. Bil bi ta način priporočljiv le te-

# TYRŠEVO SOKOLSTVO

## Novoletna poslanica vsem bratskim edinicam

### Bratje! Sestre!

Proslava sedemdesetletnice ustanovitve prvega sokolskega društva na slovanskem jugu Evrope je v minulnem letu dosegla svoj vrhunec na pokrajinskem zletu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije v Ljubljani. Na tem zletu so sodelovali bratje in sestre iz vseh predelov naše domovine, dospeli pa so med nas tudi predstavniki vsega ostalega Sokolstva — sestre in bratje Čehoslovaki, Poljaki in Rusi — tako da se je ta zlet, prvotno zamišljen v skromnejšem obsegu, po volji in želji samih pripadnikov slovanskega Sokolstva pretvoril v **mogočno in veličastno manifestacijo slovanskega sokolskega bratstva.**

Ob tej priliki smo občutili veliko radost spričo zavesti in spoznanja, da se sokolska stvar v naši domovini pravilno razvija v zmislu Tyrševe sokolske ideje in v pravcu vztrajnega sokolskega vzgojnega dela v vseh panogah velikih naših nalog. Te naloge smo prostovoljno prevzeli nase. Izvršujemo jih pod težo odgovornosti nasproti vsemu našemu narodu in nasproti vsemu Slovanstvu.

Ta radost nas sedaj spremlja v novo leto, ko bosta naša zavest in naše spoznavanje razvoja in napredka našega Sokolstva dobila še globlje korenine v sokolskem duševnem svetu in ko se bodo plodovi naših skupnih prizadevanj in naporov pokazali v stopnjevanju teženj naše delavnosti. Pripravljamo se na dva znamenita zleta, ki sta določena za

#### Sarajevo in Zagreb.

Torej za dve naši mesti, ki zavzemata odlični položaj in odločilni pomen v zgodovini našega naroda. Oba zleta sta sicer obvezna samo za gotovo številno žup, vendar pa se kaže že danes, da bo tako v Sarajevu, kakor v Zagrebu po svojih manj ali bolj številnih zastopstvih udeleženo Sokolstvo iz vseh krajev naše domovine. V vsem slovanskem svetu, ki je ali še bo združen v Savezu slovanskega Sokolstva, se prav tako že pojavlja pripravljenost, da nas slovanski bratje in sestre obiščejo in s tem povečajo našo radost tu in tam.

Eden in drugi teh zletov nam prinaša duha in okolje zgodovinskega pomena, ki spaja davno in bližnjo našo prošlost s sedanostjo, kakršno so borbe in žrtve minulosti ustvarile za naš narod sploh in za naše Sokolstvo posebej. Bodočnost pa je zavisna od nas samih.

Dvajset in peto leto se izteka, odkar je bila ustanovljena bratska župa Sarajevo; završuje se dvajset let, odkar se je užgala iskra svetovnega požara, iz katerega se je rodila svobodna Jugoslavija; šestdeset let poteka, odkar je bilo ustanovljeno prvo hrvaško sokolsko društvo v Zagrebu, in deset let je od tedaj, ko smo v Zagrebu ob priliki II. sokolskega sabora idejno napravili prvi korak k zopetnemu osnovanju Saveza slovanskega Sokolstva, ki je leto po tem dobil svoj pravo in formalno ustanovno listino na domu brata staroste Adama Zamojskega v Varšavi.

In če z duhom le bežno preletimo vso to dobo, ki je za nami, vidimo, kako se iz preobilja vsega, kar zgodovina našega naroda hrani težkega in grenkega, svetlega in velikega v sebi, spenjajo kakor spomeniki naše nezlomljive moči in narodove slave, njegovih orjaških borb, junaških naporov in nešteti žrtev, zgoraj označeni kraji in podvigi, ki so združeni s temi imeni in ki značijo za vso našo

nacijo — in naj živi ona kjerkoli na svetu —

**veliko pismo pravice do svobodnega življenja, zlitega in strnjenegega v prirodne meje svobodne domovine,** pismo, ki ga je narod pisal s svojo krvjo in mu je narekoval besedilo duh padlih borcev in herojev, a v njem nenehoma drgeče in se iz njega oglašajo utrip naših živih sokolskih src.

Na teh zletih hočemo ponovno, v povečani meri in z močjo, ki je ponosno vzravnana v nacionalni, državljanski in vseobsegajoči sokolski zavesti, naglasiti to pravico, nič manj ponosno kažoč na tisoče

#### bratov in sester iz jugoslovenskih vasi,

kamor je udarilo valovje našega razvihanega sokolskega življenja, ki ustvarja nove pogoje za stalno in splošno napredovanje vsega našega naroda, ki po dolinah, brdih in gorah spleta sokolska gnezda kot dobrovoljne, vedno čuječe stražnice narodove časti in veličine naše nad vse ljubljene domovine!

Vsak naš zlet je le časovni presledek v stalnem našem prizadevanju k napredovanju poedinca in z njim naše skupnosti. Na zletu se pregledamo in presodimo, da potem usmerimo korak k staremu delu in k novemu življenju. Kar večno živim v nas in kar trajno upravlja naše moralne in fizične moči k obogatitju in oplemenitju vsega naroda, vse to je na zletu samo vidni izraz vsega dela in življenja. In to notranje, to naše, to sokolsko je

#### enotnost in skladnost naših misli in dejanj.

to je samobitnost in duhovna cena vse naše nacije. Ta cena je tako velika in izprožena v toliko ogromno razsežnost, da je ne more nadomestiti ali na

## O pravem in nepravem Sokolstvu

### Nekaj kritičnih misli z vidikov našega podeželja

Z veseljem smo pozdravili novo rubriko »Borbe« o »Tyrševem Sokolstvu«. Zdi se nam, da vendar še lahko zaveje nov, svež **borben duh** pravega in resničnega Sokolstva preko številnih gnezd naše obsežne sokolske odganizacije. Imamo sicer že mnogo sokolskih listov, ki nam skušajo dajati smernice: ali je naše Sokolstvo danes še ono resnično bratsko Sokolstvo predvojne dobe, ali izpolnjujemo Tyrševa načela v življenju, kakor bi jih morali, ali se sami ravnamo po »Potih in ciljih«, da lahko z ravnim pogledom in mišno dušo pristopimo k širenju sokolske misli širni naše domovine?!

**Zamišlimo se trenutek, izprašajmo svojo sokolsko vest! Iščimo napake, priznajmo jih, stremimo, da jih popravimo! Skrbimo, da bomo boljši in da bo vpliv Sokolstva resnično viden!**

Javnost kaj rada obsoja nedostatke, zlasti če se pokažejo pri Sokolu. Vemo pa, da so tudi v Sokolu — kakor v vsakem društvu — ljudje, ki so že po naravi različnega značaja, dobri in manj dobri. In le z odkrito samokritiko bo mogoče, da bo za imenom »Sokol« videti le značajne, uvidevne in socialno čuteče ljudi, poštene in časti vredne državljane.

Mi, ki smo bolj oddaljeni od naših središč, imamo redke prilike, da krenemo na pota onega »sokolovanja«, ki je danes postalo že skoraj običajno. Smo tu sredi našega ljudstva, ki je razmeroma še nepokvarjeno, zato gle-

plačati nobena materialna dobrina in da je ne more v njenem valovanju do vrhov kulture in civilizacije zaustaviti nobena moč. Tukaj se gromadijo zakladnice jugoslovenske državljanske zavesti in jugoslovenskega, z zgodovinskimi dejstvi dokazanega junaštva.

#### V Sokolstvu se kali jeklo domovinske ljubezni, ki se ne plaši nobene žrtve!

Imejte, sestre in bratje, te najvišje vrednote sokolske vzgojne delavnosti vedno pred očmi in to zlasti sedaj, ko vstopate v novo upravno leto. Uravnajte svoje prilike najprej sami med seboj v znamenju čistih rok in ljubečih src! Takim rokam in takim srcem zaupajte usodo svoje edinice, da postane in ostane plodovita in čestita celica v veličini naše skupnosti! Savez Sokola kraljevine Jugoslavije ne štedi s pobudnimi napotki, ki naj podžigajo vašo deloljubnost in izkušajo življenje vsakega poedinca spraviti v sklad s sokolskimi ideali.

Poslužujte se vseh sredstev, ki vam jih dajemo na razpolago za duhovno in telesno ojačanje poedinca, da ga pritegnete k trudoljubnemu sotrudništvu. Vsaka materialna ali moralna žrtve poedinca, ki je neogibno vezana z našim društvenim ali četnim življenjem, je

#### bratski dar ljubeče roke in ljubečega srca vsakemu in vsem!

Med nami velja zapoved sokolskega bratstva in sokolske enakosti: hočem in moram! K delu za vse je brez izjeme in ugovora pozvan vsak po svojih sposobnostih. Zato korakajmo v življenje veselo, pogumno in smelo v polnem razmahu svoje deloljubne volje!

Vsemu narodu, vsem bratom in sestram, naraščaju in deci sporočamo iskrene in bratske pozdrave! Naše sokolske zastave vihrajo in nas kličejo v zbor! Privijte se k njim, da bomo vsi noč in dan budno na straži!

Zdravo!

SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE  
JUGOSLAVIJE.

Beograd, 1. januarja 1934.

V nekem društvu so imeli predavanje o Tyrševih načelih. Krasne besede, samo bratstvo, enakost in svoboda. Toda že pri vratih sokolske sobe si slišal: »Sluga, gospod L.!« — »Klanjam se, milostiva R.!« itd. Takoj je bilo pozabljeno vse bratstvo in vsa enakost je odfrčala bogvekam...

Drugod so zopet polna usta demokracije, naprednosti, socialnosti in nacionalizma — seveda samo pri sejah. V javnem življenju se člani ne poznajo, eden udriha čez drugega, vsak hoče biti bolj nacionalen in manj socialen, vsak misli, da je vzvišen nad ubogo, trpeče ljudstvo, kateremu se približati ne mara, češ, da ni »stanu primerno« itd. In ni čuda, če je tudi Sokolstvo še danes daleč od širokih plasti našega naroda!

**Kje je pravo bratstvo, če ni medsebojne ljubezni, razumevanja in spoštovanja?**

Tyrš pravi: »Posameznik nič, celota vse!« Kako dalekoviden je bil naš prvi apostol, ko je gradil obstoj Sokolstva na kolektivno slovanske skupnosti, danes pa se ideja izvrača v topi in dividualizem, ki vidi le samega sebe...

Danes se Sokolstvo odraža le v članskih seznamih in znakih, moralo pa bi prodrli in prešinito vse ljudske plasti, katerim naj pomaga v vseh težavah življenja! V gospodarstvu in prosveti bi se moral zrcaliti Tyršev aktivizem, ki posega tudi v »borbo za obstanek«.

Važno je, da Sokolstvo, kot svetovno naziranje, odklanja »jačanje sokolske zavesti« samo duhovnim potom (t. j. idealistično)! Tyrš priznava gotov delež tudi materiji, ki povzroča »boj za obstanek«. Torej povsem sodobno pojmovanje življenja, ki se pa žal dejansko rešuje med članstvom drugače! Koliko imamo danes društev, katerih delokrog posega poleg telesno-kulturne in prosvetne tudi v gospodarsko panogo? Koliko bolj mirnejša in stvarna bi mogla biti harmonija ne le v mestu, ampak tudi v podeželju! Koliko napadov bi odpadlo, če bi poleg nacionalnega momenta predvsem upoštevali ekonomski in socialni moment naših krajev!

Zakaj navajam vse to? Najmočnejša organizacija smo v državi! Zato imamo nedvomno tudi nekaj vpliv, vsaj mogli in morali bi ga imeti! Tu seveda ne zaležejo sentimentalne besede! Treba je trdne roke in — če treba — težke besede! Ne fraziramo več, temveč postavimo se na realna tla!

**Tudi Sokolstvo je poklicano, da ustvari novim generacijam lepšo bodočnost. Tudi Sokoli ne delamo za danes, ampak za veliki — jutri! Delajmo pa z dejanji, ne z besedami!**

Dokler pa ni edinstva med nami, dokler se besede in dejanja ne ujema, jo, nismo celi ljudje!

Tyrš je oznanjal kulturo novega človeka v zdravem narodnem telesu. Delal in ustvarjal je iz notranje potrebe. In mi? Tudi mi bomo morali pričeti z dejanji in ne z besedami!

#### SVOBODA, ENAKOST IN BRATSTVO

nam morajo postati svetle zvezde vodnice, če hočemo dejansko širiti pravi Tyršev evangelij: **resnico, pravico in ljubezen!**

Čemu sem napisal vse to? Stremimo da v bodočnosti napake čimprej popravimo! Skrbimo, da bo naše Sokolstvo popolno predvsem pri nas samih! Tako bomo neposredno delovali za ozdravljenje človeške družbe! In zato so poklicani predvsem mladi ljudje! Z njimi pojdemo preko vseh zaprek in razvalin v smislu gesla: »Kdor Sokol — ta cel človek!«

S kritičnim očesom pogledimo v novem letu sokolskemu pokretu v obraz, da bo Tyršev program obranjen čist no vseh naših edinicah! — Zdravo!

Silvestrovanje Sokola Matice v Narodnem domu

## Prijatelji in sovražniki!

Minili so časi, ko so bile bilance ob zaključku leta razveseljive in so užigale nov pogum in novo voljo. Tako tarnajo danes vsi, izvzemši lastniki kapitala, tako tarnajo v prvi vrsti mali ljudje, ki si utirajo z delom svojih rok trnjevo pot v življenje. Na zemlji je zavladała krivica. Pravega poštenja in pravičnosti ni najti nikjer. Brat streže po življenju brata, sosed steguje roke po zemlji svojega sosedu in v sanjah prestavlja mejnike. Delo je izgubilo svojo čast in poštenje.

V takih časih živimo. In v takih časih, katerih kronika je pisana s krvjo žuljev, je pričelo izhajati glasilo malega, zatiranega, teptanega in ponižanega delovnega naroda, pod imenom »BORBA«, ki si je naredilo nalogo, varovati interese malih in zatiranih, ter razkrinkati vso gnoblo sedanjega časa. In če nič ni razveseljivega, je razveseljiva bilanca »Borbinega« dosedanjega komaj sedemmesečnega življenja. Razširila se je neverjetno naglo in si v tem kratkem času pridobila nepričakovano velik krog zvestih naročnikov in čitateljev vseh slojev delovnega ljudstva, ki toplo pozdravljajo njeno smer.

Razumljivo je, da si je nakopala na glavo tudi mnogo sovražnikov, pred vsem takih, ki sovražijo vse kar je jugoslovanskega in so med sovražniki tudi taki, ki se trkajo na svoja nacionalna prsa, med sovražniki so vsi izkoriščevalci delovnega ljudstva in celo taki sloji, ki žive od delovnega naroda, katerega glasilo je »Borba« in to delovno ljudstvo izrabljajo pod krinko lažnega prijateljstva.

Tako so v zadnjem času napovedali našemu glasilu oster boj nekateri (nekateri moramo podčrtati!) takozvani pridobitniki, češ, da ubira preveč strune malega človeka in da se poteguje za združni red in štiti njegov ugled. To in še marsikaj drugega jim ni bilo povšeči. Mi smo sprejeli njihovo bojno napoved, svesti si popolne zmage, ker se ne bomo branili, marveč bomo šli v boj še z ostrejšim orožjem. Armada konzumentov je močna in strnjena in ni odvisna od pridobitnikov, marveč so ti nekateri pridobitniki odvisni od konzumenta, ki bo take napade uspešno branil. Minili so namreč časi, ko so bili konzumenti v zaku-pu. Danes je orožje v rokah konzumenta, ki bo znal odgovarjati. Konzument ni hlapec in tudi ne bo. To si naj zapomnijo vsi, ki se jih tiče. »Borba« pa bo še nadalje branila interese malega trgovca, malega pridobitnika, ki se v teh težkih časih prav tako, kot mali človek, bori za svoj vsakdanji kruh, za svoj obstanek.

čurji« in pri tem zagnal Smodetu ko-zarec v glavo. Smode se je umaknil in prisolil Budji krepko zaušnico. Mesar Smode je že nad 20 let član Sokola, gostilničar Partlič pa je vendar od vodstva INS predlagan in izvoljen župan, kar daje zadostno spričevalo o njegovem narodnem delovanju. Slede trije podpisi.

Na zahtevo g. Antona Koviča, kazniškega paznika v Mariboru, Pobrežka cesta 20, objavljamo sledeči popravek notice, objavljene v št. 28 lista »Borba« z dne 15. 12. 1933 na strani 2. stolpec 4., pod naslovom »Pismo iz okolice«: 1. Ni res, da bi na državni praznik dne 1. 12. Anton Kovič, kazniški paznik, v gostilni Partlič v Zg. Dupleku govoril in pel po nemški, 2. Ni res, da bi bil Kovič Anton v družbi, kjer bi se naj nekdó izrazil, da je slovenščina samo za hlapce, z gospodo pa da se govori nemško — najbolj glasen. 3. Ni res, da bi bil Anton Kovič z drugimi navalil na nekoga domačina in ga pretepel. Res pa je: 1. Da je Kovič Anton kot zaveden Slovenec tudi 1. 12. 1933 v gostilni Partlič v Zg. Dupleku govoril slovenski, dočim nemško peti sploh ne zna. 2. Da nikdó izmed Kovičeve družbe ni izjavil, da je slovenščina samo za hlapce, z gospodo pa da se govori nemško — kar lahko Anton Kovič izključuje. 3. Da je nastal incident med nekim članom družbe in nekim domačinom radi tega, ker je poslednji zbrano družbo neupravičeno izzival in žalil ter celo dejansko napadel. Za objavo gornjega popravka se Vam zahvaljujem in beležim z odličnim spoštovanjem: Kovič Anton, l. r.

Z ozirom na članek »Pismo iz okolice«, ki je bil priobčen v 28. šte. »Borbe«, prosim resnici na ljubo in da se nikogar ne žali, za sledeči popravek: Družba lovcev, ki je bila na državni praznik 1. decembra zbrana v gostilni Partlič, nima nobene zveze z družbo lovcev, ki je bila 19. novembra t. l. v Zg. Dupleku. Omenjena družba na državni praznik ni bila glasna in ni prepevala nemški, marveč se je pogovarjala nemški. Nekí domačin ji je očital nemčurstvo, radi česar je nastal incident. Besede, da se govori z gospodo nemški, s hlapcem pa slovenski, so bile izrečene v družbi lovcev 19. t. m. Pisec članka torej ni bil dobro poučen o stvarnosti dogodka. Vse druge navedbe v članku pa so točne. A. Budja, l. r.

Radevolje priobčujemo vse tri popravke, ker pač nimamo namena delati nedolžnemu krivice. Kdor bo pa vse tri popravke točno prečital, bo kaj lahko izluščil čisto resnico. Da so bile nekatere imenovane osebe pri zadevi popolnoma nedolžne, prav radi verjamemo. Pisu pa svetujemo, naj odloži svoje pero, kakor tudi vsem drugim, ki nas hočejo na ta način mistificirati, ker bomo v bodoče izdali imena. (Opomba uredništva.)

## Pobrežje

### USTANOVNI OBČNI ZBOR NO.

Pred kratkim je bil na Pobrežju v Renčljevi dvorani ustanovni občni zbor Narodne odbrane, ki so se ga udeležili predstavniki raznih nacionalnih, kulturnih in stanovskih organizacij. Občni zbor je vodil br. Angel Gruden, ki je po pozdravnem nagovoru v izbranih besedah obrazložil pomen ustanovitve Narodne odbrane na Pobrežju in dejal, da je bila to že delj časa želja vseh narodno zavednih Pobrežžanov. Delovanje in smotre Narodne odbrane pa je obširno tolmačil na-

vzočim zborovalcem br. Vojska. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Anton Požar, za podpredsednika Angel Gruden, za tajnika Danilo Vežjak, za blagajnika Joško Štibl, za odbornike pa: Drago Kobal, Štefan Renčelj, Marko Srednoselk, Matevž Kranjc, Josip Šergo, Jože Klemenčič, Milan Klemenčič, Ciril Jančar in Rudolf Štamec. Občni zbor, ki je potekel v znamenju prave aktivnosti, so pozdravili starosta Sokola Maribor II. br. Klemenčič, nadalje Tončič, Drago Kobal in Joško Štibl. Neustrašeno naprej po začrtani poti!

## Tezno

### NEPOKLIČAN KRITIK.

V zadnji šte. »BORBE« se je nekdo obregnil tudi ob plesno šolo tezenskega Sokola. Nepoklicanemu kritiku, ki nam je dobro znan in so nam znani tudi njegovi slabo prikriti nameni, povemo, da je imel Sokol v Feličevi gostilni samo osemkrat plesne vaje in da si je radi re-da poiskal drug lokal. Posamezniki, ki niso bili sprejeti v sokolsko plesno šolo, ker jim je vse drugo bolj pri srcu, kot »nezavedni« tezenski Sokol, ki jim dela vselej preglavice radi svojih »fašističnih zahtev«, so se zbirali v Feličevi gostilni in motili mirne plesalce, ter pod firmo »Moto-kluba« organizirali lastno plesno šolo proti sokolski. Kakšne pa so nacionalne razmere na Teznu, to je javnosti že itak dobro znano. Sokol je v treh letih svojega obstoja že marsikaj izboljšal in vzgojil kader mladih borcev, sicer majhen po številu. Njegovo delo bi bilo nedvomno še uspešnejše, če bi vsi, takozvani rodoljubi in narodnjaki, ki križem rok stoje ob strani in kritizirajo razmere, v katerih je potrebno nesebično vstrajno delo, opustili razne osebne interese in jih podredili narodnim. Nepoklicanemu kritiku pa povemo tole na uho: lahko je podirati, a težje je nesebično delati. Kdor ne dela, tudi nima pravice kritizirati! Kdaj ste bili zadnjič in kolikokrat preje v Feličevi gostilni? Kdaj ste prenehali biti hlapec Jernej in zakaj?

## Guštani

### SVEČANA PROSLAVA SREBRNEGA JUBILEJA NO.

Prireditve v proslavo 25letnice Narodne odbrane je nad vse pričakovane sijajno uspela. Člani propagandnega odseka so nas presenetili z zelo dobro podano dramo »Vaš greh«, ki jo je spisal učitelj Ferjan. V slavnostnem govoru je br. Janko Gačnik jedrnat orisal zgodovino in razvoj Narodne odbrane in njeno sedanje delovanje, ki je usmerjeno za konsolidacijo gospodarskih in socialnih razmer v državi, zlasti pa boj proti izkoriščanju našega delovnega naroda po tujcih in domačih parazitih. Njegov govor je bil z navdušenjem sprejet in so navzoči, ki so do zadnjega kotička zasedli prostore sokolske dvorane, krepko pritrjevali govornikovim izvajanjem. Prireditve pa so se udeležili v častnem številu tudi člani dravograjske NO. Poleg nacionalnega, je imela prireditve še socialen namen. Čisti dobiček se bo razdelil kot podpora med brezposelne člane. Skrb za socialno izboljšanje in za pomoč siromašnim domačinom je treba ponovno pohvaliti. Za Božič so dobili majhen priboljšek revni upokojenci, v januarju pa bodo po prizadevanju NO in NSZ obdarovani tudi revni šolarji. Prav tako bo uvedena pomozna akcija za revne delavce, ki težko preživljajo svoje družine.

# Z NAŠIH POSTOJANK

## Maribor

### KAKO SI ZAMIŠLJA VELJAK MARI-BORSKIH PRIDOBITNIKOV REŠITEV GOSPODARSKE KRIZE.

Ni še dolgo tega, ko je bil v Mariboru sestanek takozvanih pridobitnikov, na katerem je neki veljak zastopal tole stališče: V naši banovini je potrebno kasirati kmeta in ga postaviti v tovarno ter zaščititi domačo industrijo. Na ta način bo rešena gospodarska kriza in ne bo treba iskati novih davčnih virov. Reševati kmeta se ne izplača in kako pridejo drugi sloji do tega, da bi morali plačevati njegove dolgove. Trgovci bodo prestali krizo, če se odpravijo nabavljalne zadrage. S tem se bo promet dvignil, odprli se bodo novi obratili in avtomatično se bodo zvišale dajatve državi. Nehote moramo vprašati pridobitnega veljaka, zakaj ni stavil tudi sličnih predlogov za trgovce, ko imajo vendar po zakonu pravico do poravnave in tako priliko zaslužiti težke stotisoče. Znano je, da se trgovci poravnavajo navadno s 40% in jim na ta način upniki poklonijo 60%. Ali ni vreden istih pravic tudi kmet, ki ni danes tako zaščiten, kakor trgovec. Njegova zaščita mu samo olajšuje plačila, vendar pa mora plačati ves svoj dolg. Za take izjave izvedo tudi naši kmetje, od katerih žive mariborski trgovci in med njimi tudi pridobitni veljaki, katerim ne bo dopuščeno, da bi vodili gospodarsko politiko. Zelo neroden in zgrešen pa je bil napad na zadrage. Državni uslužbenec-zadruhar vidi prozorne namene trgovcev in je bil napad samo dobra agitacija ter opozorilo, da se morajo državni uslužbenci tudi gospodarsko popolnoma osamosvojiti. Živela pamet takih mariborskih gospodarstvenikov!

### LJUBEZEN DO BLIŽNJEGA

Je za nekatere ljudi, pred vsem pa za naše marksiste gola fraza. Po mariborskih tekstilnih tovarnah se najdejo delavci iz rdečih vrst, ki izkoristijo vsa-

ko priliko, da bi škodovali narodno za vednemu delavcu. Poslužujejo se ogabnega denuncijanstva in podtikajo delavcem pokvarjeno blago, tako, da po nedolžnem trpi naš delavec včasih občutno škodo. Delavci, ki ste organizirani pri Narodni strokovni zvezi, bodite previdni in javite vsak tak primer podružnici.

### ZATIRANJE NEMŠKE MANJŠINE.

O priliki proslave Wagnerjevega večera so se pretekli mesec v popolni svobodi zbirali pripadniki tujerodne manjšine z vseh vetrov v našem obmejnem Mariboru. Tudi neki pevci iz Ptujja so se čutili poklicani prisostvovati tej proslavi. Kako pa so bili nič hudega sluteči potniki osebnega vlaka razočarani in se čutili zapostavljene, ko so morali meni nič tebi nič zapustiti voz ter se preseliti s prtjago v že itak nabasane ostale vozove, samo zato, da je to maloštevilno pevsko društvo nemške manjšine iz Ptujja lahko komodno zasedlo ves izpraznjeni voz, četudi ob pikrih opazkah slovenskih potnikov.

### PISMO IZ OKOLICE.

Na praznik 1. decembra je lovska družba priredila v Zg. Dupleku skupni lov. Po lovu se je zbrala v gostilni pri sedanjem županu Partliču. V gostilniški sobi ni bilo razen železniškega uradnika Alojzija Budje nobenih drugih gostov. Ker je bilo v družbi tudi nekaj Nemcev, ki ne obladajo našega jezika, se je v družbi deloma govorilo tudi nemški in je družba zapela tudi nemško lovsko pesem. Ni pa točno, da bi kdo zabavljaj o Slovencih in se izrazil, »da je slovenščina samo za hlapce z gospodi pa se govori nemški«. Na nek očitek gosp. Budje, je skočil mearski mojster Franc Smode iz Nove vasi pokonci in zahteval od njega, naj mu pove, kdo med njimi je nemčur. Gosp. Budja je dejal: »Vi vsi ste nem-

## Z današnjimi malimi dohodki

izhajate le, če kupujete vse blago za obleke, perilo, izgotovljeno perilo, predpasnike, pletenine, nožavice, ovratnike, samoveznice, čepice, platno, sukno, odeje i. t. d. po znižani ceni pri tvrdki

★

I. N. Šoštarič, Maribor

Aleksandrova cesta 13



Gosposka ulica 13

## Bučno olje

vedno sveže in prvovrstno priporoča

J. HOCHMÜLLER

tovarna bučnega olje

MARIBOR, Taborska ulica 7

# Srečno Novo leto

želi usem svojim članom

## Nabavljalna zadruga

uslužbencev državnih železnic

Ljubljana — Maribor

# Srečo v Novem letu

želi usem članom

## Kreditna zadruga

uslužbencev državnih železnic

Maribor

Bučno olje

J. HOCHMULLER  
tovarna bučnega olja



# Srečno in veselo Novo leto 1934

žele vsem svojim odjemalcem naslednje tvrdke:

**SLAVKO MARKOVIČ**  
trgovina s kovinskimi izdelki

Gosposka ulica 40

**JOSIP ŠINIGOJ**  
trgovina z delikatesami

Aleksandrova cesta 18

»FOX« polish produkcija of Jugoslavia

Tržaška cesta 96

**SPEDICIJA**

Josip Jaklič — Maribor  
Carinjenje in mednarodni transporti

**ALOJZIJ GRANDUČ**  
krojaški mojster

Mlinska ulica 1

**JOSIP REICH**  
tovarna kem. izdelkov

Tezno pri Mariboru.

**IVO in HELENA KVAS**  
klobučar in modistinja

Aleksandrova cesta

**F. TAVČAR—KALIŠNIK**  
zaloga čevljev in usnjatih izdelkov

Slovenska ulica 3

Tovarna hranil  
»MIRIM«  
Karl Zalokar

## F. NOVAK, tapetnik

Vetrinjska ul. 7

Maribor

Koroška cesta 8

**VIKTOR JARC**  
pražarna sladne kave

Aleksandrova cesta Košaki

»LJUDSKA SAMOPOMOČ«  
reg. pomožna blagajna za primer smrti

Grajski trg 7

»CENTRA CREMA«

Koroščevo ulica

**KAVARNA »PROMENADA«**  
Tomšičev drevored

Krčevina pri Mariboru

**ANDREJ OČKO**  
gostilna

Tezno

## Viktor Kosi

Kralja Petra trg 9

**PODRAVSKA PODRUŽNICA**  
SPD V RUŠAH

želi vsem članom veselo novo leto!

**LUDVIK ŠPURAJ**  
gostilna

Krekova 26 Studenci pri Mariboru

**MIHO VAHTAR**  
atelje za umetno knjigoveštvo

Gosposka 37

Maribor

## Lepoša

družba z o. z.

Aleksandrova cesta.

**IVAN BUKOVEC**  
gostilna

Guštanj

**ROZA BARIČEVA**  
gostilna

Tezno

**ANDREJ UŠAJ**  
gostilna pri »Skalni kleti«

Celje

## Mariborska tiskarna

Maribor

Jurčičeva ulica 4

**IVAN TRPIN**  
trgovec

Vetrinjska ulica

Maribor

**BOGOMIR DIVJAK**  
mehanic

Ključavničarska ulica 1.

Maribor

**ANTON POŠ**  
trgovec

Aleksandrova cesta

Maribor

**JUST GUSTINČIČ**  
mehanic

Tattenbachova 14

Maribor

**IVAN FILIPČIČ**  
lesni trgovec

Mozirje

## Podružnica učiteljske knjigarne

Maribor

Tyrševa (Gosposka) ulica 44

**ANTON PAŠ**  
trgovec

Slovenska ulica 14

Maribor

**IVAN KRAVOS**  
sedlarstvo, jermenarstvo in torbarstvo

Aleksandrova 13

Maribor

**KARL JANČIČ**  
trgovec

Aleksandrova cesta 11

Maribor

**PINTER & LENARD**  
veletrgovina z železnino

Aleksandrova cesta 32

Maribor

**SREČNO NOVO LETO!**  
želi vsem cenj. gostom in se še nada-  
lje priporoča

**ANTON LEGAT**  
restavracija kazina Jesenice—Fužine

**FERDO VRABIČ**  
lekarna

Šoštanj

**IVAN ANTOLIČ**  
gostilna

Dravska ulica 6

Ptuj

**JOŽE BERLIČ**  
gostilna »pri Pošti«

Ptuj

**IVAN CVIKL**  
trgovec

Ptuj

# Srečno in veselo Novo leto 1934

žele vsem svojim odjemalcem naslednje tvrdke:

**KAVARNA »EVROPA«**

Ptuj

**KOROŠEC KATICA**  
Hotel »Osterberger«

Ptuj

**LOVRENC KRAJNIK**  
Hotel »Slon«

Ptuj

**FRAN LENARD**  
veletrgovina

Ptuj

**FRANC MAHORIC**  
gostilna

Ptuj

**»NARODNI DOM«**

Ptuj

**IVAN PODGORŠEK**  
kavarna

Breg pri Ptuj

**IVO STUHEC**  
kavarna

Ptuj

**IVAN ŠUMER**  
trgovec

Šoštanj

**FRANJO VATEK**  
trgovec

Šoštanj

**Tvrška „Karo“ čevlji**

Maribor

Gosposka ulica 13

## CINKARNA D. D. CELJE

**BRANISLAV MONDINI**  
lekarnar

Slov. Bistrica

**FRANJO DOLŽAN**  
kleparski mojster

Za Kresijo

Celje

**KOLODVORSKA RESTAVRACIJA**

Celje

**KARL PERC**  
gostilna »Vilson«

Celje—Gaberje

**ANTONIJA ČHOVA**  
tvornica olja

Gornja Radgona

### Podravska tiskarna

Gregorčičeva 6

Maribor

**VILKO BLATNIK**  
MARIBOR  
GOSPOSKA ULICA 1



**KAVARNA MIKLIČ**

Ljubljana

**Miloš Oset**  
veletrgovina

Glavni trg 22

Maribor

**Ciril in Anica Majcen**  
KOLODVORSKA RESTAVRACIJA

Ljubljana

**AVGUST KRANJC**  
gostilna

Labija—Mozirje

**KAVARNA »EVROPA«**

Ljubljana

**SREČKO KRANJC**  
veletrgovec

Pesnica pri Mariboru

**JOŽE GUTENBERGER**  
trgovec

Mežica

### Jakob Perhavec

tovarna za izdelovanje likerjev, desertnih vin in sirupov

Gosposka ulica 9

Maribor

**SREČNO IN VESELO NOVO LETO!**

želita vsem cenj. gostom

**Franc in Minka Kuder**

restavracija »Narodni dom«